E 122/2017 vp.
Erityisasiantuntija Tapani Veistola
Suomen luonnonsuojeluliitto
MmV 23.2.2018

Valtioneuvoston selvitys yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksesta

Komission yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) tiedonanto merkitsee suurta vallan ja vastuun siirtoa jäsenmaille. Samalla toimia pitäisi tehostaa rahojen Brexitin jälkeen vähentyessä.

Komission esityksen suurin vaara on, että nykyisen YMP:n ongelmat jäävät korjaamatta. EU-tasolla suorat tuet kiihdyttävät maan, tuotannon ja tukien keskittymistä isompiin ja yhä teollisempiin tiloihin. Se johtaa pientilojen kadotessa myös maaseudun autioitumiseen. Nykyinen ruoantuotanto aiheuttaa myös suuria ympäristö- ja terveyshaittoja sekä sitä kautta yhteiskunnalle suuria kuluja.

Uuden maatalouspolitiikan tulisi olla nykyistä reilumpi sekä veronmaksajille että tuottajille, jotta julkisilla rahoilla tuotettaisiin yhteistä hyvää. Sen pitäisi olla ympäristöllisesti kestävä, jotta se tuottaisi puhtaampaa vettä ja ilmaa sekä rikasta luontoa ja elävää maaseutua. Maatalouden pitäisi tuottaa terveellistä, turvallista ja eettisesti kestävää ruokaa kuluttajille sekä vastata maailmanlaajuisiin kestävän kehityksen haasteisiin.

YMP:n strateginen ongelma on, että se *tuottaa* paljon massatuotteita mutta se ei vastaa näihin yhteiskunnan 2000-luvun visaisten haasteiden *kysyntään*. Komission tiedonannon vaara on, että jäsenmaat pyrkisivät jatkamaan nykymenoa mahdollisimman paljon kuten ennenkin. YMP:n rakenteeseen, sisältöön ja rahoitukseen pitäisi siksi tehdä muutoksia. Se olisi elintärkeää, koska kestävämmät tuet olisivat myös paremmin perusteltavissa myös EU:n veronmaksajille ja WTO:lle.

Ohjelman rakenne

Tiedonannon mukaan jäsenmaat tekisivät strategiset suunnitelmat, joiden saavuttamista EU seuraisi ja jäsenmaa sitten viljelijöitä. Myös tuettavat toimenpiteet suunniteltaisiin jatkossa jäsenmaissa.

Muutos vaarantaisi ympäristötoimenpiteitä varsinkin Itä- ja Etelä-Euroopassa. Tästä syystä ympäristölle tarvitaan koko EU:n laajuinen turvaverkko: Kaikille jäsenmaille pakolliset ympäristön tilaa turvaavat vähimmäistoimet ja korvamerkitty ympäristötoimien rahoituksen vähimmäistaso.

Vallansiirto lisää myös tarvetta saada järjestöt ja tutkijat entistä paremmin mukaan toimenpiteiden suunnitteluun (kumppanuusperiaate). Se asettaa uusia vaatimuksia myös seurantajärjestelmälle.

Ohjelman sisältö

Tiedonanto korostaa siirtymistä kohti tuloksellisempia toimia. Siksi tukia tulee suunnata suorista tuista (I-pilari) ympäristötoimenpiteisiin (II-pilari) sekä II-pilarin sisällä luonnonhaittakorvauksesta tehokkaampiin ympäristötoimenpiteisiin. Näin tuet tukisivat nykyistä paremmin EU:n ja Suomen ympäristötavoitteita, kuten vesien hyvä tila, luonnon köyhtymisen pysäyttäminen sekä ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen.

Ohjelman rahoitus

Maatalouden rahoitus uhkaa Brexitin jälkeen koko EU:n budjetin myötä laskea. Ajatus korottaa Suomen saantoa tässä tilanteessa ei ole lainkaan realistinen. Maatalouden, maaseudun ja ympäristötavoitteiden takia olisi järkevää lisätä Suomenkin EU:n jäsenmaksuosuutta nykyisestä. Lisäksi tuottajien asemaa kauppaketjussa tulee kehittää nykyistä oikeudenmukaisemmaksi.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Tapani Veistola, puhelin 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi